

Н. Г. Заболотна,

канд. екон. наук, доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВПЛИВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА АКТИВІЗАЦІЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕАЛЬНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Забезпечення високих темпів економічного зростання в значній мірі залежить від ступені розвитку банківської системи, її здатності впливати на активізацію інвестиційної діяльності в реальному секторі економіки. Світовий досвід свідчить, що побудувати конкурентоспроможну економіку неможливо без своєчасного оновлення основних засовів виробництва на основі впровадження новітніх технологій та високотехнологічних виробництв.

У період економічного зростання (2001—2007 рр.) вітчизняні підприємства не використали сприятливих можливостей для широкомасштабного відновлення основних фондів і не створили передумови для посилення своїх позицій як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. У результаті ступень зносу основних засобів зріс у цілому з 43,7 % у 2000 році до 74,9 % на кінець 2010 року. В тому числі в переробній промисловості ступень зносу в 2010 році становив 66,8 %, у сфері виробництва та розподілу електроенергії, газу та води — 60,7 %. Критичним є стан основних фондів транспорту та зв'язку, де ступень зносу складає 94,4 % [1]. Використання таких основних фондів не лише не дає можливості виробляти якісну конкурентоспроможну продукцію, підвищує ресурсоемність виробництва, а також досить негативно впливає на стан техногенної та екологічної безпеки, та створює реальну загрозу для безпеки населення України.

В сучасних умовах активізація інвестиційної діяльності для підприємств є надскладним завданням. Фінансово-економічна криза суттєво погіршила умови господарювання та фінансовий стан економічних суб'єктів, призвела до падіння інвестиційної активності підприємств реального сектору економіки. Значних втрат зазнали і комерційні банки. Відтік ресурсів із комерційних банків, неможливість залучення додаткових коштів на зовнішніх ринках, значна питома вага проблемних кредитів, високі ризики кредитування — всі ці та інші чинники обумовили скорочення інвестиційних операцій банків в реальному секторі економіки.

Так, інвестиції в основний капітал знизились з 233,1 млрд грн у 2008 році до 150,7 млрд грн у 2010 р. Частка інвестицій в основ-

ний капітал за рахунок кредитів банків та інших позик знизилась з 17,3 % у 2008 році до 13,7 % у 2010 році; частка інвестицій в основний капітал за рахунок власних коштів підприємств знизилась відповідно з 56,7 % до 55, 7 %.[2].

Активізація інвестиційного процесу в реальному секторі економіки неможлива без знаходження стабільних джерел фінансування та концентрації ресурсів на пріоритетних програмах та проектах. У зв'язку з цим виникає необхідність вдосконалення функціонування банківської системи України, яка повинна забезпечувати не лише поточні потреби суб'єктів господарювання в грошових ресурсах, але й довгострокове кредитування економіки, спрямування грошових потоків на реалізацію пріоритетних напрямків розвитку економіки. Для реалізації цього надскладного завдання необхідно запровадження системи заходів як на макрорівні, так і на мікрорівні. Зокрема необхідно, щоб в банківській системі України почали реально функціонувати державні Банки розвитку, які спеціалізуються на довгостроковому кредитуванні суспільно важливих проектів, на основі яких існує можливість відновити економічне зростання в країні, вирішити певні соціальні проблеми, забезпечити рівномірний розвиток різних регіонів України.

Враховуючи необхідність прискорення структурної перебудови економіки, технічного оновлення виробничого апарату, необхідно посилити роль комерційних банків у трансформаційних процесах, створити умови, які б стимулювали комерційні банки спрямовувати переважну частину ресурсів саме на інвестиційно-інноваційні потреби реального сектора економіки. З метою переорієнтації кредитних ресурсів комерційних банків на кредитування інвестиційно-інноваційних проектів, які створюють основу для підвищення конкурентоспроможності підприємств реального сектору, доцільно впровадження певних стимулюючих заходів. Зокрема, пріоритетне рефінансування з боку НБУ тих банків, які мають високу питому вагу довгострокових вкладень в інвестиційно-інноваційні проекти в реальному секторі економіки; надання банкам пільг з оподаткування прибутків, які вони отримали від довгострокового кредитування інвестиційно-інноваційних проектів у пріоритетних сферах реальної економіки.

Список літератури

1. Наявність і стан основних засобів. [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування. [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 336.648

Є. В. Завгородній,

здобувач ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», головний консультант Головного управління з питань економічної політики та впровадження економічних реформ Адміністрації Президента України

УКРАЇНСЬКИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ РЕСУРСІВ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Протягом двох десятиліть незалежності в Україні сформувалася банківська модель фінансового посередництва — роль українського фондового ринку у виконанні задачі трансформації заощаджень в інвестиції є мінімальною. Низькі темпи розбудови ринку цінних паперів позбавляють економіку ефективних інструментів перерозподілу ресурсів та створення нових джерел розширеного відтворення економіки.

На думку дослідників український фондовий ринок характеризується такими особливостями [5, с. 414]:

- 1) низькою ліквідністю обігу вітчизняних цінних паперів;
- 2) мізерною часткою біржового сегмента ринку;
- 3) недостатнім нормативним регулюванням базових аспектів функціонування ринку;
- 4) обмеженою пропозицією фінансових інструментів для формування активів інституційних інвесторів.

Крім того, характерною рисою вітчизняного фондового ринку є високий рівень його концентрації, оскільки цінні папери 14—16 емітентів складають близько 80 % усього ринку [3, с. 192]. Нерозвиненість правової, корпоративної та інституційної складових залишається головною перепорою на шляху зменшення диспропорцій між ринками [1, с. 242].

Недосконалий механізм ціноутворення, значний обсяг спекулятивних угод обумовлює значну волатильність цін на інструменти фондового ринку, причому денні коливання по багатьох емітентах можуть становити десятки відсотків. Так, Індекс Української біржі, досягши річного максимуму наприкінці березня 2011 року